
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

<http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm>

Çalgı Öğretmenlerinin Çalgı Eğitimi Yaklaşımlarının Karşılaştırılması: Antalya İlinde Nitel Bir Çalışma

Sabahat ÖZMENTEŞ, Gaye Selin TAŞKIN

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi
sabahatozmentes@gmail.com, gayerelin@gmail.com

İlk Başvuru: 4.2.2011

Yayına Kabul Tarihi:12.10.2011

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Antalya ilinde çeşitli çalgı branşlarında görev yapan çalgı öğretmenlerinin çalgı eğitiminin ders planlama, öğretim yöntemleri, öğrenci özellikleri ve ölçme-değerlendirme alanları ile ilgili görüşlerini belirlemek, çalgı eğitimcilerinin çalgı eğitimine olan yaklaşımlarındaki benzer ve farklı yönleri ortaya çıkarmaktır. Araştırmada 17 çalgı öğretmeni ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, çalgı eğitimcileri ders planlamada öğrenci seviyesini dikkate aldıklarını belirtmişler, derslerini planlamanın yararlarını ise zamanı verimli kullanma ve hedeflere ulaşmada kolaylık sağlama olarak belirlemişlerdir. Çalgı eğitiminde kullandıkları öğretim yöntemlerini anlatım, örnekleme, uygulama, tümevarım ve tümdengelim olarak ifade etmişlerdir. Çalgı öğretmenleri çalgı eğitiminde ölçme ve değerlendirme konusunda ise öğrencinin dönem içindeki durumunu göz önünde bulundurduklarını ve öğrenci seviyesinin var olan müfredata uygunluğunu dikkate aldıklarını vurgulamışlardır.

Anahtar Sözcükler: çalgı eğitimi, öğretim yöntemleri, ölçme değerlendirme

The Comparison of Instrument Teachers' Teaching Approaches: A Qualitative Study in Antalya

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the views of instrument teachers in Antalya about teaching methods, student characteristics, measure&evaluation and to expose the similarities and discrepancies in their approaches in instrument education. Interviews were made with 17 instrument teachers. The results indicated that instrument teachers consider student level while planning their lessons and found planning beneficial to use the time effectively to achieve lesson goals easily. Teachers told that their teaching methods were expression, giving examples, implementation, induction and deduction. They also emphasized that while evaluating the students, they consider their attitudes and the balance between student level and curriculum.

Key Words: Instrument education, teaching methods, measure&evaluation

GİRİŞ

Çalgı eğitimi müzik eğitiminin, ses eğitimi, müziksel işitme eğitimi, müzik beğenisi eğitimi ve yaratıcılık eğitimi gibi boyutlarından biri (Bilen, 1995: 14, Özmenteş, 2004:6) olarak kişinin müziksel gelişiminde oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, ülkemizde çalgı eğitimi, değişik eğitim kurumlarındaki müzik programlarında oldukça önemli oranda yer almaktadır. Bunun yanı sıra bazı eğitim kurumlarında mesleki çalgı eğitimi verilmektedir. Bu kurumlarda çalgı eğitimi alan bireyler diğer kurumlardan farklı olarak çalgılarında uzmanlaşma yoluna gitmekte ve mesleklerini çalgı yorumcusu, eğitimcisi vb. olarak seçmektedirler. Bu açıdan bakıldığında çalgı eğitimi (1993) Uçan'ın mesleki müzik öğretimi şeklinde ifade ettiği boyutta incelenebilir. Uçan, (1993:116) müzik öğretimini genel, özengen mesleki müzik eğitimi olarak üç boyutta ele almaktadır. (1993:117) ve Uçan'a göre genel müzik öğretimi temel müzik bilgi, beceri, anlayış ve yaklaşımlarını, özengen müzik öğretimi özel ilgi duyulan daha ileri müzik bilgi, beceri, anlayış ve yaklaşımlarını mesleki müzik eğitimi ise mesleğin gerektirdiği çok daha ileri ve köklü müzik bilgi, beceri, anlayış ve yaklaşımlarını kapsamaktadır.

Bu çalışmanın kapsamına da mesleki çalgı eğitimi veren kurumlar girmektedir. Bu kurumlardan biri olan Devlet konservatuarları, ülkemizin gereksinim duyduğu müzik, opera ve bale sanatçılarının yetişmesini

sağlayarak, başta devlet senfoni orkestralarına ve devlet opera ve balelerine sanatçı kazandırmayı amaçlamaktadır. Güzel sanatlar liseleri ise eğitim fakültelerinin müzik öğretmenliği bölümlerine ve konservatuarlara öğrenci yetiştirmektedir. Devlet konservatuvarlarında çalgı derslerini sürdüren öğretmenler, eğitim fakültesinde yetiştirilmiş eğitimcilerden farklı olarak çalgının nasıl öğretileceği ile ilgili bir eğitim almamış, daha çok sanatçı kimliği kazandırılmak üzere yetiştirilmiştir. Güzel sanatlar liselerinde ise eğitim fakültelerinin müzik öğretmenliği bölümünden mezun olmuş kadrolu eğitimciler bulunmaktadır. Fakat konservatuardaki bir eğitici aynı zamanda güzel sanatlar liselerinde de kadro dâhilinde olmadan ders verebilmektedir.

Ülkemizde farklı kurumlarda mesleki çalgı eğitimi verilmekte, bu kurumlarda eğitim veren çalgı eğitimcileri farklı eğitim süreçlerinden geçtikleri için öğrencilerine eğitim verirken değişik yaklaşımlar, hedefler ve bakış açıları geliştirebilmektedirler. Bu araştırmanın amacı, birbirinden farklı kurumlarda görev yapan çalgı öğretmenlerinin öğrencilerine öğretim süreçleri boyunca yaklaşımlarındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya çıkarmak ve bunların olası nedenlerini tartışmaktır.

YÖNTEM

Çalışmada, Antalya ilinde bulunan ATSO Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Akdeniz Üniversitesi Antalya Devlet Konservatuarı ve A.Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü'nde çeşitli çalgı branşlarında görev yapan çalgı öğretmenlerinin çalgı eğitiminin ders planlama, öğretim yöntemleri, öğrenci özellikleri ve ölçme-değerlendirme alanları ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda öğretmenlerin yaklaşımlarını daha derinlemesine ve bütüncül olarak incelemek için çalışmada nitel araştırma tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Araştırmanın örnekleme maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Buradaki amaç, görece olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek 2000:70). Bu nedenden dolayı örnekleme öğretmenlerin çalgı, cinsiyet ve okunan okul gibi kişisel özellikler bakımından mümkün olduğunca çeşitli olarak seçilmesine önem gösterilmiştir.

Tablo 1: Araştırma Kapsamındaki Öğretmenlerin Özelliklerine İlişkin Bilgiler

Okul	Çalgı	Cinsiyet	F
GSSL	Piyano	K	1
	Keman	E	1
	Viyola	E	1
	Viyolonsel	K	1
	Gitar	E	1
	Flüt	K	1
Akdeniz Üniversitesi Antalya Devlet Konservatuarı	Piyano	E	1
	Keman	K	1
	Viyola	K	1
	Viyolonsel	K	1
	Gitar	E	1
	Flüt	K	1
Akdeniz Üniversitesi G.S.F. Müzik Bölümü	Piyano	E	1
	Keman		
	Viyola	K	1
	Viyolonsel	E	1
	Gitar	E	1
	Flüt	K	1

Öğretmenler ile görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiş, ses kayıt cihazına kaydedilmiş ve daha sonra araştırmacılar tarafından kağıda aktarılmıştır. Bu verilerin çözümlenmesinde şu işlem basamakları takip edilmiştir. Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2000:158). Bulguların sunumu sırasında elde edilen verilerden doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Bu alıntıların yapıldıkları kişilerin, bölümleri, çalgıları ve cinsiyetlerine yönelik bilgilerin bazıları doğrudan bazıları ise kısaltmalar yoluyla verilmiştir. Bu kısaltmalar şöyledir. Kons; Konservatuar, GSSL:Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, K; Kadın, E; Erkek.

BULGULAR

Araştırmada veriler şu başlıklar altında incelenmiştir.

Tablo2. Çalgı Öğretmenlerinin Eğitim Yaklaşımları

<p><u>Ders Planlama</u></p> <ul style="list-style-type: none">
• Öğrenci seviyesine uygunluk
• Zamanı verimli kullanma
• Hedeflere ulaşmada kolaylık sağlama <p><u>Öğretim yöntemleri</u></p> <ul style="list-style-type: none">
• Anlatım, örnekleme, uygulama, tümevarım, tümdengelim
• Öğrenci gelişimi <p><u>Öğrenci Özellikleri</u></p> <ul style="list-style-type: none">
• Derse Hazırlıklı gelme (Öğretmen-öğrenci ilişkisi, zaman yetersizliği, yaş, kurumun yapısı, çevresel koşullar)
• Derse Konsantrasyon (Öğretmen faktörü, yaş, öğrencilerin hedeflerinin olmaması)
• Sınav Performansını Etkileyen Faktörler (Not kaygısı ve heyecan, sene içindeki çalışma süreci, heyecan, yüklenme) <p><u>Ölçme-Değerlendirme</u></p> <ul style="list-style-type: none">
• Dönem içi performans durumu
• Müfredata uygunluk
--

Ders Planlama

Öğretim terimi olarak plan, belirli eğitim amaçlarına ulaşmak için (bilgi, materyal ve etkinlikler arasında) öğretim konusu olabilen etkinliklerden hangilerinin seçileceğini, bunların öğrencilere niçin ve nasıl yaptırılacağını, ne gibi yardımcı ve tamamlayıcı kaynak ve araçların kullanılacağını, elde edilen başarının nasıl değerlendirileceğini önceden tasarlayıp kağıt üzerinde saptamaktır (Küçükahmet, 2003: 131). Elde edilen verilere göre çalgı eğitimcilerinin çalgı derslerini planlama ile ilgili görüşleri görev yaptıkları okullara göre birbirlerinden farklılıklar göstermektedir. Konservatuardaki eğitimciler planlama yaparken öğrenci seviyesini öncelikle göz önünde bulundurduklarından bahsederken GSSL öğretmenleri planlarında öğrencilerin seviyeleri ile birlikte yıllık müfredata uyduklarını belirtmişlerdir.

Öğrenci Seviyesine Uygunluk Elde edilen verilere göre örneklemedeki çalgı eğitimcilerinin planlama yaparken her öğrencinin hazırbulunuşluk, yaş, tutum ve performans seviyesini göz önünde bulundurdukları anlaşılmıştır. Üç kurumdaki eğitimcilerin de konu ile ilgili benzer görüşlere sahip oldukları gözlenmiştir.

“Her öğrenci hangi aşamadaysa ileriye götürecektir, onun ihtiyacı olan şeyleri düşünerek geliyorum yani kişiye göre değişiyor” (Viyola, Kons, K)

“Öncelikle öğrenciye göre planlarım. Öğrencinin seviyesine ve algılamaya durumuna göre. Ne kadar zamanda nasıl bilgiyi alıyor ona göre dersi planlıyorum” (Gitar, Kons, E)

“Planlama yaparken yaş grubu en öncelikli ardından öğrencinin ilerleyiş hızına göre bir değerlendirme yapıyoruz” (Flüt, Kons, K.)

“Her kişinin karakteri, yapısı, kişiliği ve mesleki becerileri aynı olmadığı için her kişiye ayrı anahtar takmak gerekiyor. Her öğrenci için ayrı planlama yapmak gerekiyor bu da çok kafa patlatmak demek” (Piyano, Kons, E)

“Öğrencinin algılamaya hızına, öğrencinin yapabilme becerisine, öğrencinin sorumluluk anlayışına” (Gitar, GSSL, E)

“Müfredat programı doğrultusunda öğrencilerin seviyelerine uygun bir planlama yapıyorum” (Keman, GSSL, E)

“Dersleri planlarken müfredat programına uygun planlıyorum (Viyolonsel, GSSL, K)

“Öğrencinin durumu birinci planda her öğrenciye göre ayrı plan uygulamak zorundasın” (Viyolonsel, müzik bölümü, E)

“Öğrencinin seviyesine uygun parçalar ve teknik etütler özellikle çok önemli” (Viyola müzik bölümü, K)

“Çok şeye örneğin öğrencinin yapısına, programa, öğrencinin sorunlarına bakarım, örneğin teknik sorunlar olabilir, bunlara dikkat ediyorum” (Piyano, müzik bölümü, E)

Zamanı verimli kullanma elde edilen verilere göre konservatuar öğretmenlerinin planlamayı zamanı verimli kullanabilme açısından yararlı oldukları anlaşılmıştır. GSSL ve Konservatuarda görev yapan eğitimcilerin verdikleri yanıtlardan dersleri planlamayı ders zamanını etkili kullanma ve öğrencinin dersten mümkün olduğunca fazla yararlanabilmesi açılarından önemli oldukları anlaşılmıştır.

“Zaman kaybetmiyorum” (Viyola, Kons, K.)

“Derste vakit kaybetmiyoruz, nota aramak ya da materyal toplamak gibi şeylerle uğraşmıyoruz.” (Flüt, Kons, K.)

“Başarı, kısa sürede başarı.” (Piyano, Kons, E)

“Dersleri planlamanın bana zaman ve izlenecek yolun önceden belirlenmesinden kaynaklanan avantajları bulunmaktadır.” (Flüt, GSSL, K)

Hedeflere ulaşmada kolaylık sağlama, dersi planlamak çalgı eğitimcisine yapılacak öğretimsel işlemler hakkında yardımcı olacak, dersten önce belirlenmiş hedeflere yönelik çalışma, dersin etkili işlenmesini sağlayacaktır. Bu konuya önem verdiklerini belirten GSSL öğretmenleri şöyle görüş bildirmişlerdir;

“Hedefe ulaşmada iyi bir planın önemli olduğuna inanıyorum.” (Gitar, GSSL, E)

“Planlama hedefe ulaşmada bir yol haritası görevi üstleniyor. Hedefe ulaşmada gerekli bir uygulama oluyor.” (Keman, GSSL,E)

“Dersleri planlamak hedeflenen beceri ve gelişim düzeyine ulaşmayı kolaylaştırmaktadır.” (Viyola, GSSL,E).

Öğretim Yöntemleri

Konservatuar çalgı eğitimcileri eğitim sürecinde kullandıkları öğretim yöntemlerini belirlemede öğrencinin seviyesini ve teknik gelişimini göz önünde bulundurduklarını belirtmişlerdir.

“Herkes her sorunu aynı çözemiyor” (Keman, Kons. K)

“Katı kural yok. Herkez farklı.” (Viyolonsel, Kons. K)

“Herkeseye göre değişir” (Viyola, Kons.K)

“Her öğrenciye ayrı bir yöntem, bakış açısı olmalı.” (Gitar, Kons.E)

GSSL çalgı eğitimcilerinin verdikleri yanıtlardan çalgı öğretim sürecinde çeşitli öğretim tekniklerini kullandıkları anlaşılmaktadır. Bu kurumda görev yapan eğitimciler anlatım, örnekleme, uygulama, tümevarım ve tümdengelim gibi yöntemleri kullandıklarını belirtmişlerdir.

“Öncelikle solfejini okutuyorum. Sonra eserin özelliklerini anlatıp, kolay ve zor pasajları, oradaki yay hareketlerini anlatıp bir iki defa kendim çalışıyorum. Daha sonra cümle cümle çalışmasını yaptırıyorum. (Keman, GSSL, E).

“Tümevarım, tümdengelim, örnekleme. Parçaya uygun teknik çalışmalar için etütler.”(Piyano, GSSL,K).

Müzik bölümü öğretmenlerinin çalgıda bir konuyu öğretirken parçanın ve öğrencinin durumuna göre çeşitli yöntemler izledikleri

görülmüştür. O an için hangi yöntem uygulanması gerekiyorsa yada uygunsa o yöntemi kullandıkları anlaşılmıştır. Bu yöntemler parçayı örnekleme, dinletme, analiz etme ve parça bütün yöntemleridir.

“Burada ben daha çok bütün parça bütün ilişkisi içinde öğretiyorum.”(Viyolonsel, Müzik Bölümü,E)

“Yani ben çalarım genelde bir kere çalarım” (Flüt, Müzik Bölümü,K)

“Öncelikle anlatırım örnekler veririm”(Viyola, Müzik Bölümü, K)

“Tabii parçadan bütüne doğru gitmemiz gerekiyor çünkü bütün çok fazla bir şey söylemiyor” (Piyano, Müzik Bölümü,E)

Yukarıdaki bulgular ile birlikte konservatuar çalgı eğitimcileri öğrencinin kullandıkları öğretim yöntemlerinde öğrencilerin teknik gelişimlerini göz önünde bulundurduklarından bahsetmişlerdir.

“Teknik problemleri karmaşık egzersizler ile veriyorum, bağlı bir etüt çalışırsa onu önce detaşe çaldırıyorum. “(Keman Kons.K)

Öğrenci Özellikleri

Derse Hazırlıklı Gelme Derslere hazırlığın niteliği derslerin nitelikli ve etkili geçmesini sağlayan bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalgı derslerinde derse hazırlıklı gelme; 1) bilişsel, duyuşsal ve psikomotor olarak hazırlıklı gelme, 2) öğretmenin vermiş olduğu görev ve sorumlulukları yerine getirmiş olarak gelme şeklinde 2 grupta ele alınabilir. Konservatuar öğretmenleri öğrencilerinin derse hazırlıklı gelmelerini öğrenci-öğretmen arasındaki ilişkiye dayandırmışlar, hazırlıksızlıklarını ise zamanın yetersizliğine ve öğrencinin yaşına bağlamışlardır.

Öğrenci- öğretmen ilişkisi Çalgı eğitimi çalgı öğretmeni ve öğrencinin bireysel dersleri şeklinde olmaktadır. Öğretmen derste öğrenciye yol göstererek onun ders dışında çalışması için bir takım görev ve sorumluluklar verir. Öğrencinin çalgı derslerinden önce bu ödevleri yapması beklenir.

“Biraz benim yumuşak psikoloji uygulamamla ilgili biraz yeri geldiğinde ürkütmemle ilgili” (Keman, Kons. K)

“Gerçekten anne çocuk, abla kardeş gibiyiz. Çok severek geldiklerini biliyorum, hazır da geliyorlar fiziksel açıdan” (Viyola Kons, K)

“Bu hocayı sevmekle başlıyor” (Keman, Kons.K)

“Hocanın derste öğrenciyi etkilemesi gerekir” (Gitar, Kons.E)

“Verdiğim ödevleri yetiştirmek için çalışıyorlar çünkü çok kolay şeyler vermiyorum.” (Gitar, Müzik Bölümü, E)

Zaman yetersizliği eğitimcilerin bir kısmı öğrencilerin derse hazırlıklı gelmemelerinin nedenlerini onların hazırlanmak için yeterli zamanlarının olmayışına bağlamışlardır.

“Lisede 8.30’dan 14’e kadar derslerine giriyorlar, müzik çalışmaları hep öğleden sonraya kalıyor. Bundan dolayı çocuk bana ısınmadan gelebiliyor” (Flüt,Kons,K)

“Zamanla ilgili olarak yeterince hazır gelemedikleri oluyor”(Viyola,Kons.K)

Yaş Konservatuar çalgı öğretmenleri ayrıca, öğrencilerinin derse olan hazırlıklarının nedenlerini onların yaşlarına ve dolayısıyla bilinç düzeylerine bağlamışlardır.

“Lisanstakiler ısınmış olarak geliyorlar” (Flüt,Kons.K)

“Eğer hala aile kontrolünde bir yaşta ise fiziksel olarak hazır geliyorlar. Ancak yaş ilerledikçe birey oldukları için kendilerini daha özgür hissediyorlar”(Piyano, Kons.E)

“Çalışmak zordur hele küçüksen” (Viyola, Kons.K)

“Müzisyen 10-12 yaşında bunu seçiyor, hayatının sonuna kadar da bırakamıyor”(Viyolonsel, Kons.K)

“15-16 yaşından sonra çocuk ben bu işi zaten istiyorum diye yapıyor”(Piyano, Kons.E)

Kurumun Yapısı Yukarıdaki bulgular ile birlikte müzik bölümü eğitimcileri arasında öğrencilerin derslere yeterince hazırlıklı gelmediklerini düşünenler de bulunmaktadır. Bu şekilde düşünen eğitimcilerin bu durumu öğrencilerin bir amaçlarının bulunmaması ve okul sisteminin yapısına dayandırdıkları görülmüştür.

“Bir kere bilinç pek yok öğrencilerde, kendilerinin bir hedefi olmadığı için.”(Viyola,Müzik bölümü,K)

“Rekabet ortamı yok” (Viyola,Müzik bölümü,K)

“Bu birazda belki bizim bölüm ve öğrenci yapısıyla ilgili olabilir.”(Piyano,Müzik Bölümü,E)

“Bölümün yapısıyla ilgili olabilir” (Piyano, Müzik Bölümü, E)

“Okula bağlıyorum” (Viyola, Müzik Bölümü, K)

Çevresel Koşullar GSSL eğitimcileri ise öğrencilerin derse hazırlıksız gelmelerini çevresel koşulların olumsuz etkilerine bağladıkları anlaşılmıştır. Bu konuda görüş bildiren bir çalgı öğretmeni şöyle demiştir.

“İstekle değil çoğu not alınacak bir ders olarak görüp hazırlanıyorlar. Bir çok farklı neden olabiliyor. Aile, bilgisayar, fiziksel enerji düşüklüğü gibi” (Keman, GSSL,K)

Derse konsantrasyon Öğrencilerin derse ilişkin konsantrasyonları ile ilgili olarak üç kurumda bulunan eğitimcilerin öğrencinin derse konsantre olabilmesini öğretmen özelliklerine ve öğrencinin yaşına bağladıkları görülmüştür. Öğretmenlerin görüşlerine göre eğitimcilerin doğru yaklaşım uygulama ve teknikleri, öğrencilerinin derse daha iyi konsantre olabilmeleri açısından önem taşımaktadır. Bununla birlikte konservatuar öğretmenleri öğrencilerinin derse konsantre olamayışını onların yaşlarına ve kişisel özelliklerine bağlamaktadırlar. *Öğretmen faktörü* Araştırma kapsamındaki çalgı eğitimcileri, öğrencilerinin çalgıdaki konsantrasyonlarının, öğretmenlerinin onlara karşı olan yaklaşımları ile doğrudan ilişkili olduğunu belirtmişlerdir.

“Bu aslında hocanın elinde uyarılarda bulunuyorum yada yönlendiriyorum açıkçası” (Keman, Kons.E)

“Ben bir hocayım gerekirse kızarım affederim, ben kendim konsantresiz başlamadığım için onlarda başlamıyor”(Viyolonsel, Kons.E)

“konsantre olmalarını sağlayacak motivasyonu gösteriyorum” (Gitar, Kons.E)

“Öğrenci sizin avucunuzun içinde konsantrasyonu istediğiniz kadar uzatabilirsiniz”(Piyano,Kons.E)

Yaş Eğitimciler ayrıca öğrencinin yaşının onun derse olan konsantrasyonu açısından oldukça önemli etkileri olduğu görüşünü belirtmişlerdir.

“Tabii belli bir yaş için geçerli. Örneğin 12, 13 yaşından itibaren öğrenciye ulaşmak kolay, küçük yaşta mümkün değil, ilgi alanları, mutlu oldukları şeyler farklı küçükken”(Piyano, Kons.E)

“Lisans öğrencilerinde bu oran daha yüksek lisede en düşük. Lisansta aynı dili konuşuyorsunuz hedef belli.”(Flüt,Kons.K)

“Çoğu çalgısına konsantre değil. Yaş itibariyle yalnız kalmaya ve çok çalışmaya istekli değiller.”(Keman, GSSL,E)

Öğrencilerin Hedeflerinin Olmaması Müzik bölümündeki çalgı eğitimcileri öğrencilerinin derse konsantre olmadıklarını bunun nedeninin ise öğrencilerinin bir amacının bulunmaması, ileride ne yapacaklarına karar verememelerine bağladıkları anlaşılmıştır.

“Öğrencinin hedefinin olmayışı konsantrasyonunun olmamasını sağlıyor.”(Viyola, Müzik bölümü,K)

“Burada hayır düşünmüyorum. Çünkü lisans öğrencisi bunlar ama ne olacaklarına hala karar verememişler.” (Flüt, Müzik Bölümü, K)

“Derse çok fazla konsantrasyon yok bence. Bir an önce yapayım gideyim diye düşünüyorlar.”(Viyola, Müzik Bölümü,K)

“Çoğunluğunun çok iyi konsantre olmadığını söyleyebilirim. Gene bu öğrenci yapısıyla ilgili bir durum.”(Pişano, Müzik Bölümü, K)

“Öğrenciler ders dışında çalgılarını çalışmıyorlar. yani amaçları yok”(Viyola,Müzik Bölümü,K)

“Yine aynı yere geliyoruz amaçsızlık çok kötü bir şey.”(Flüt, Müzik Bölümü,K)

“Bu öğrencilerin fazla beklentileri yok.” (Pişano, Müzik Bölümü,E)

Sınav performansını etkileyen faktörler Konservatuar öğretmenleri öğrencilerin sınav performanslarını onların sınavda duydukları kaygı, sene içindeki çalışma süreci, çalışma disiplini ve heyecanlarının önemli etkileri bulunduğunu belirtmişlerdir.

Not kaygısı ve heyecan (sınav sırasındaki psikolojik durum) Bazı öğretmenler öğrencilerin sınav performansını onların bir çalgıyı öğrenmeye yönelik olarak güdülenmemelerine, yalnızca not almak için çalışmalarına bağlamışlardır. Not, bir dışsal motivasyon kaynağı olarak görülebilir. Dışsal motivasyon, bir müzik çalgısını öğrenmede müziksel performansın kendisi dışında bir hedefin olması ile ilgilidir (Barry, 2007:24). Öğretmenlere göre öğrencilerin müziksel yada çalgılarındaki performansları dışında başka nedenlerden dolayı çalgılarını çalışmaları onların sınavdaki performanslarını olumsuz yönde etkilememekte tersine onları motive eden bir etken olarak görülmektedir.

“Geçip kalma, not kaygısı etkiliyor”(Flüt, Kons.K)

Onlara göre not çok önemli. hepsi çalışıyor ve performansları yükseliyor”(Viyolonsel, Kons.K)

“Bazen çok çalıştım ama heyecanlandım diyor.” (Keman, Kons.K)

“Heyecanlandıklarını söylüyorlar.” (Viyola, Kons. K)

Sene içindeki çalışma süreci çalgı eğitimcileri, öğrencilerinin sınavdaki performanslarını ayrıca onların çalgılarını düzenli bir biçimde çalışmalarına bağlamışlardır.

“Sene içindeki çalışmaları gerçekten çok etkiliyor.”(Keman, Kons.K)

“Düzenli çalışma ve derslerini aksatmamaları etkiliyor.” (Flüt, Kons.K)

“Sene içindeki süreç önemli benim için.” (Gitar, Kons.E)

“Genelde çalışma ve disiplinlerine bağlıyorlar, ben bu etüdü kötü çaldım çünkü çalışmadım diyebiliyor.”(Keman, Kons.K)

“Çalışmalarına, eksik çalışmalarına.”(Flüt, Kons. K)

“Yeterince çalışmadım hocam diyorlar.”(Viyolonsel, Kons. K)

“Çalışma işini defalarca yapmalı yeterince çalışmadığı zaman pişman oluyor.”(Piyano, Kons. E)

Yükleme Müzik bölümü öğretmenleri öğrencilerinin başarı ve başarısızlıklarını daha çok kendilerine yüklediklerini, bunun dışında öğrenci dışındaki faktörlerin de öğrencinin başarı yada başarısızlığında etkili olabildiğini belirtmişlerdir.

“Öğrenci tembeldir, isteksizdir.” (Viyolonsel, Müzik Bölümü,E)

“Bir kısmı yetenezsiz olduklarını söylüyorlar.”(Piyano, Müzik Bölümü, E)

“Kendilerine bağlıyorlar.” (Viyola, Müzik Bölümü, K)

“Öğrenciler başarısızlıklarının %100 kendileri ile ilgili olduğunu bilirler.” (Flüt, Müzik Bölümü,K)

“Başarılarını tabî ki kendilerine bağlıyorlar.”(Gitar,Müzik Bölümü, E)

Ölçme-Değerlendirme

Çalgı eğitimcileri dönem sonu performansının ölçülmesinde dönem boyunca gösterilen performans ve çalışma sürecini değerlendirdiklerini belirtmişler bu konuda farklı kurumlardaki eğitimcilerin benzer yaklaşımlara sahip oldukları gözlenmiştir.

Dönem içi performans durumu

“Öğrencinin sene içindeki performansına göre veriliyor” (Keman, Kons.K)

“Ben ders boyunca zaten değerlendiriyorum, dönem içi performans değerlendirmesi” (Viyolonsel, Kons.K)

“Zamana yayılı olarak düşünüyorum, tek ders tek sınav, tek performans gibi değil.” (Viyola, Kons.K)

“Öğrencinin benimle derse başlamasından sonraki süreç ne ise o süreç içindeki her şeye dikkat ediyorum.” (Gitar, Kons.E)

“Sadece o günün puanını vermem yani iki gün önce çalışıp da çok iyi çalması beni etkilemez yani böyle bütün dönem boyunca problem çıkarmış bir öğrenciyi geçirmeyi düşünmem o yüzden ben hep notlar alıyorum her derste (Flüt, Müzik Bölümü, K)

“Her öğrencinin kendi içindeki durumunu senenin başından sonuna kadar gözlemlediğim için öğrenci çok ta iyi çalmış olabilir diğer arkadaşlarına göre ama ben ona düşük not verebilirim.” (Gitar, Müzik Bölümü, E)

Müfredata uygunluk

“Sene sonunda belirli bir müfredat var uyulması gereken . Bunları düzgünce yerine getirmesine göre değerlendiriyorum. (Keman, Kons.K)

“Bu öğrenci şu senedeysen şunu çalması gerekir diye düşünüyoruz.” (Flüt, Kons. K)

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma sonuçlarında öğretmenler, derslerini planlamada öncelikle öğrencinin kişisel özelliklerini, çalgıdaki seviyesini ve hazır bulunuşluğunu göz önünde bulundurduklarını belirtmişlerdir. Bu durum her üç kurumdaki öğretmenlerin de öğrencilerini gözlemleyerek her biri hakkındaki geliştirdikleri fikirler doğrultusunda çalgı eğitimlerini şekillendirdikleri şeklinde yorumlanabilir. Ancak, bir öğretim programında yalnızca kısa süreli hedeflerin bulunması yeterli değildir. Kurumun yapısının gerektirdiği uzun süreli hedeflerin de bulunması gerekmektedir. Burada yalnızca GSSL’deki çalgı öğretmenleri, belirli bir müfredat dahilinde derslerini planladıklarından bahsetmişlerdir. Öğretimde plan, belirlenmiş hedeflere ulaşmak için gereklidir. Öğretmenlerin planlamayı yalnızca öğrenci seviyesi

doğrultusunda ele almaları onların bu konuda formal bir bilgiye sahip olmaması ya da çalıştıkları kurumda çalgı eğitimi ile ilgili standartların (ölçütlerin) belirgin olmaması şeklinde yorumlanabilir.

Çalgı eğitiminde öğretim yöntemlerini kullanma konusunda konservatuar öğretmenleri öğrenci seviyesini ve teknik gelişimini göz önünde bulundurduklarından söz etmişler, hangi yöntemleri ne şekilde kullandıkları konusunda bilgi vermemişlerdir. Bununla birlikte GSSL ve müzik bölümünde görev yapan öğretmenler, kullandıkları yöntemlerden daha detaylı olarak bahsetmişlerdir. Tümevarım, tümdengelim, örnekleme, parça bütün parça gibi öğretim yöntemlerini kullandıklarının altını çizmişlerdir. Bu sonuçtan GSSL ve Müzik Bölümü'ndeki öğretmenlerin bu konudaki formal bilgiye daha fazla sahip oldukları, konservatuardaki öğretmenlerin bu yöntemleri derslerinde uygulamasalar bile bunu ifade edecek, isimlendirecek bilgiye sahip olmadıkları anlaşılmaktadır.

Konservatuar öğretmenleri ayrıca öğrencinin derse hazırlıklı gelmesini ve konsantrasyonunu daha çok öğrenci öğretmen ilişkisine ve öğrenci özelliklerine bağlamışlardır. Bununla birlikte müzik bölümündeki öğretmenler çalıştıkları bölümün yapısının, öğrencilerin mezun olduklarından sonraki iş bulma ve müziksel kimlik kazanma ile ilgili sorunlarının onların çalgı derslerine yönelik motivasyonlarını olumsuz etkileyen faktörler olduğunu belirtmişlerdir. Bu durumda kurumun şartlarından öğretmen, öğrenci ve dolayısıyla öğretim sürecinin büyük oranda etkilendiği anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak her üç kurumdaki öğretmenlerin de çalgı eğitimleri ile ilgili görüşleri incelendiğinde Konservatuardaki öğretmenlerin çalgı eğitimi ile ilgili formal bilgilerinin Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlere göre daha az seviyede bulunduğu, bununla birlikte özellikle öğrenciyi gözlemlene, gelişimini takip etme ve değerlendirme açılarından Eğitim Fakültelerinden mezun olmuş Müzik bölümü ve GSSL öğretmenlerine göre belirgin farklılıkların bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu sonuçlar çerçevesinde şu önerilerde bulunulabilir.

1. Konservatuarlardaki çalgı eğitiminin niteliğinin artırılması için bu kurumlarda görev yapan öğretmenler çalgı eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim almalıdırlar.
2. GSSL'de görev yapan çalgı öğretmenleri yalnızca müfredatın gereklerine uymayarak öğrenci özellikleri ve hazır bulunuşluğunu da göz önünde bulundurmalı ve çalgılarında kendilerini sürekli olarak geliştirme çabası içinde olmalıdırlar.

3. Ülkemizde okul öncesi eğitimden ilköğretime kadar her kademedede müzik eğitimi verebilmek için pedagojik formasyon derslerini almış olmak zorunlu iken Konservatuardaki çalgı eğitiminde böyle bir zorunluluk bulunmamaktadır. Çalgı çalmak yetenek, çaba ve özveri gerektiren bir süreçtir. Konservatuarda çalgı eğitimi alan öğrenciler buldukları çevrenin koşullarından dolayı çoğu zaman kendilerini bir rekabet ortamında ve dolayısıyla baskı altında hissedebilmektedirler. Burada öğrenciye doğru yaklaşabilmek için bir çalgıyı çalabilmek kadar onu nasıl öğreteceğini bilmek, öğrencinin yaşının ya da kişisel özelliklerinin getirdiği psikolojik durumu farkındalığa sahip olmak gerekmektedir. Bunun için gerekli olan eğitimi konservatuarda çalgı eğitimcisi olmak isteyenlerin alması zorunlu hale getirilmelidir.

KAYNAKLAR

- Barry H. N. (2007). Motivating The Reluctant Student *American Music Teacher Journal*, 56:5, s:23-27.
- Bilen, S. (1995). İşbirlikli Öğrenmenin Müzik Öğretimi ve Güdüsel Süreçler Üzerindeki Etkileri Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Küçükahmet, L. (2003). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özmenteş, S. (2004). Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin Çalgı Çalışma Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar Ve Çözüm Önerileri Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Uçan, A. (1993). *Müzik Eğitimi*, Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2000). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık